

Novi umetniki: Janša, Janša, Janša

Kadar se poskušamo spomniti, kaj nas je s področja umetnosti v iztekaajočem letu najbolj zaznamovalo, navadno pomislimo na izjemen dogodek ali umetniško stvaritev. V letu 2007 se zdi potrebno izpostaviti nekaj, kar ne spada v red umetniške produkcije, pač pa umetnost zadeva v bolj fundamentalnem smislu, in sicer preimenovanje treh pomembnih slovenskih umetnikov v Janeza Janšo. O pomenu te umetniške geste smo na teh straneh že razmišljali, postala je tudi predmet različnih teoretskih in drugih premislekov. Prepričani smo, da bo različne reakcije in interpretacije doživljala tudi v prihodnje.

Tu je treba na kratko poudariti zgolj to, kako ta gesta konstitutivno pripada umetniški sferi. Umetnost vselej, naj gre za tradicionalno ali moderno, presega ali prehiteva svojo družbeno-politično konstelacijo, obstoječe (umetniške) vrednote, čeprav jo ti tudi opredeljujejo. Tako predstavlja tisto družbeno sfero, ki naredi prostor za kreacijo in za njene učinke. Ali drugače: umetnost jamči za to, da se lahko zgodi nekaj nezamisljivega ali da nemogoče postane mogoče.

Modernizem naglasi prav to stvariteljsko potezo umetnosti, njeno prelomno moč, ki zadeva tudi družbeno-politični univerzum, znotraj katerega nastopa. Danes se pogosto zdi, še posebno v kontekstu globalnega liberalnega kapitalizma, da se je umetnost izčrpala v tej svoji funkciji, da ponavlja iste strategije, umetniška produkcija pa bolj kot ne spada v red že videnega – poskus šokantne inovacije je pogosto zgolj nova tržna niša.

V nasprotju s tem povsem subtilna, na videz nepretenciozna gesta treh umetnikov, preimenovanje v Janeza Janšo, temeljito poseže v umetniški in širši družbeno-politični prostor. Morda iz tega lahko potegnemo lekcijo, da velike umetniške stvaritve včasih najdemo v navidezno obrobni, minimalnih potezah. **JELA KREČIČ**